

Prvá kapitola,

v ktorej rozprávam o svojom nepochopenom detstve, o prvej Udalosti v mojom živote a o ohromujúcom nočnom úteku, a opisujem aj svoje historické stretnutie s Fredriksonom.

V jeden smutný veterný augustový večer pred mnohými rokmi sa na schodoch útulku pre nájdené deti mumintrollov našlo obyčajné vrecúško z trhu. V tom vrecúšku neležal nikto iný ako ja, dosť ledabolo zabaľený do novinového papiera.

O čo romantickejšie by bolo, keby ma boli uložili napríklad do pekného košíka vystlaného machom!

Hemulka, ktorá útulok pre nájdenecov založila, sa zaujímalala o astrológiu (pre vlastnú potrebu) a celkom rozumne venovala pozornosť hviezdám, ktoré Zem ovládali v čase môjho príchodu na svet. Poukazovali na narodenie veľmi neobyčajného a nadaného mumintrola, a hemulka sa preto obávala, že so mnou bude mať starosti (géniov totiž vo všeobecnosti považujú za nepríjemných, mňa samého to však nikdy netrápilo).

Postavenie hviezd je čosi pozoruhodné! Keby som sa

bol narodil o pár hodín skôr, stal by sa zo mňa vášnivý hráč pokeru, a všetci, čo sa narodili dvadsať minút po mne, považovali za svoju povinnosť vstúpiť do dobrovoľného hudobného telesa hemulov. (Oteckovia a mamičky by si mali uvedomiť, že keď privádzajú deti na svet, opatrnosti nie je nikdy dosť, a preto každému z nich odporúčam, aby si čím presnejšie vyrátali, kedy to urobia!)

Skrátka, keď ma Hemulka vybrala z vrecúška, trikrát som veľmi rozhodne kýchol. To mohlo byť znamenie!

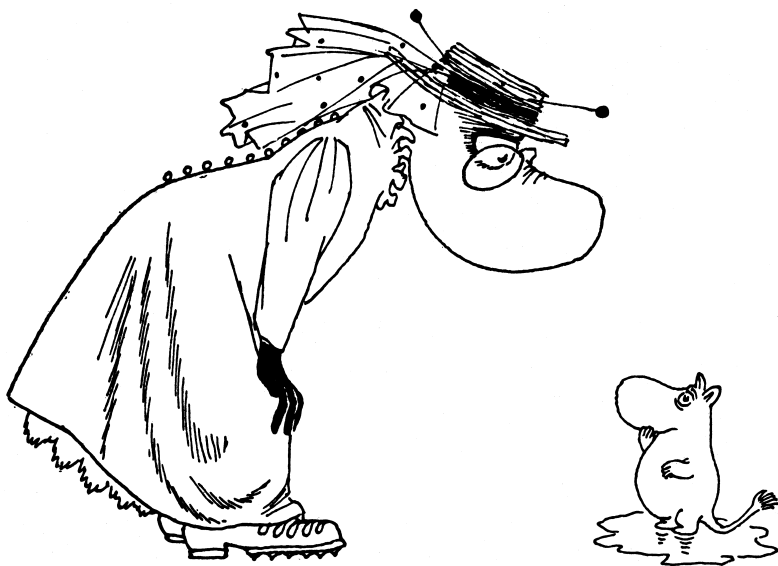
Hemulka mi dala na chvost pečať a na tú vyrazila magické číslo trinásť, pretože už mala dvanásť nájdencov. Všetci boli rovnako vážni, poslušní a poriadni, pretože Hemulka ich, žiaľ, častejšie umývala ako brala do náručia (jej dôsledný charakter trpel nedostatkom akýchkoľvek jemnejších odtieňov). Milí čitatelia, skúste si predstaviť muminovský dom, v ktorom sú všetky izby v pravidelných radoch, štvorhranné a všetky sú vymalované jedinou žltkavou farbou svetlého piva. Neveríte? Podľa vás by muminovský dom mal byť plný tých najprekvapivejších zákutí a tajných miestností, schodísk, balkónov a veží? Nič také tam nebolo! A čo bolo ešte horšie, nikto sa v noci nesmel ísť von najesť, pohovárať sa alebo sa poprechádzať! (Ešteže sme sa mohli ísť vycikať!)

Do domu som si nesmel vziať ani milé červíčky a mať ich v izbe pod posteľou! Jesť a umývať som sa mohol len v určenom čase! Pri pozdrave som musel držať chvost v štyridsaťpäťstupňovom uhle! Ó, kto by o tomto dokázal hovoriť bez sĺz!?

Často som zastal pred malým zrkadlom v predsieni, uprene som sa zahľadel do svojich smutných modrých očí a snažil som sa preniknúť do tajomstiev vlastného života. S ňufákom v labkách som vzdychal: „Som taký sám! Svet je taký drsný! Mám to ja ale osud!“ a hovoril som aj iné smutné slová, až kým sa mi trochu neuľavilo.

V detstve som bol veľmi osamelý muminko, ako sa to neraz stáva svojráznym, nadaným deťom. Nikto sa vo mne nevyznal, a najmenej ja sám. Rozdiel medzi sebou a ostatnými muminovskými deťmi som, samozrejme, spozoroval. Spočíval najmä v ich poľutovaniahodnej neschopnosti čudovať sa a žasnúť.

Ja som bol napríklad schopný opýtať sa Hemulky, prečo je všetko tak, ako je, a nie naopak.

- To by ale pekne vyzeralo, - odpovedala vtedy Hemulka. - Nie je to azda dobré takto?

Nikdy mi nič poriadne nevysvetlila, čo ma čoraz viac utvrdzovalo v mojom presvedčení, že sa ma len všemožne pokúša odbiť. Otázky *Čo kedy?* a *Kto ako?* nemajú pre hemulov nijaký význam. Raz som sa jej opýtal, prečo som tým, kým som, a nie niekým celkom iným.

- Nanešťastie pre teba aj pre mňa! Umyl si sa? - znela Hemulkina odpoveď na túto dôležitú otázku.

Ja som však pokračoval:

- Ale prečo ste vy, teta, hemulka, a nie mumintrollka?

- Pretože môj otecko a mamička boli, chvalabohu, hemulovia, - odpovedala mi.

- A ich otecko a mamička? - vyzvedal som.

- Tiež hemulovia! - vykrikla Hemulka. - Aj ich oteckovia a mamičky a aj ich všetkých a tak ďalej a tak ďalej, a teraz sa už choď umyť, lebo sa rozčúlim!

- To je príšerné. Vari tí hemulovia nemajú konca-kraja? - spýtal som sa. - Raz predsa musel byť prvý otecko a prvá mamička?

- Bolo to tak dávno, že sa tým netreba zaoberať, - povedala Hemulka. - A prečo by sme vlastne mali mať konca-kraja? (Začal som mať hmlisté, ale neodbytné tušenie, že rad oteckov a mamičiek, s ktorým som mal do činenia ja, bol jedinečný. Vôbec by ma neprekvapilo, keby som mal na plienke vyšitú kráľovskú korunu. Lenže! Čo komu povie novinový papier!?)

Raz v noci sa mi snívало, že som Hemulku pozdravil

s chvostom v nesprávnom uhle, totiž v sedemdesiatstupňovom. Opísal som svoj príjemný sen Hemulke a spýtal som sa, či ju to nazlostilo.

- Sny sú nezmysly, - odpovedala Hemulka.

- Ako to môžeme vedieť? - namietol som. - Čo ak Mumintroll, o ktorom sa mi snívalo, je ten pravý, a Mumintroll, ktorý tu stojí, je len niečím, čo ste si vysnívali vy, teta?

- Bohužiaľ, to tak nie je! Veď predsa existuješ! - povedala Hemulka unavene. - A už ma nezdržiavaj! Rozbolela ma z teba hlava! Čo len z teba bude v tom nehemulskom svete!

- Stanem sa slávnym, - vyhlásil som vážne. - A okrem iného, postavím dom pre nájdených hemulkov. A všetci do jedného budú smieť jesť v posteli maslový chlieb s medom a pod posteľou chovať užovky a tchory!

- Na to oni nikdy nepristanú, - povedala Hemulka.

Žiaľ, myslím, že mala pravdu.

Moje rané detstvo tak uplynulo v neustálom tichom údive. Nerobil som nič iné, len som sa čudoval a jedno-staj opakoval svoje otázky *Čo kedy?* a *Kto ako?* Hemulka a jej poslušní nájdenci sa mi všemožne vyhýbali; zo slova *prečo* im zrejme bolo nevoľno. Túlal som sa teda okolo hemulovského domu po pustom pobreží bez stromov sám a premýšľal som o pavučinách a hviezdach, o červíčkoch so zahnutými chvostíkmi hmýriacich sa v kalužiach a o vetre, ktorý fúkal z rôznych sme-

rov a zakaždým mal inú vôňu. (Neskôr som sa dozvedel, že nadaný mumintroll sa vždy čuduje veciam, ktoré sa iným zdajú byť samozrejmé, ale nevidí nič zvláštne na tom, čo obyčajnému mumintrollovi pripadá podivuhodné). Bolo to melancholické obdobie.

Postupne však nadišla zmena, začal som premýšľať o tvare vlastného ňufáka. Ponechal som svoje ľahostajné okolie vlastnému osudu a čoraz viac som premýšľal o sebe, čo - ako som zistil - bola úchvatná činnosť. Prestal som sa pýtať, a namiesto toho sa ma zmocnila túžba hovoriť o svojich pocitoch a myšlienkach. Okrem mňa samého sa však, bohužiaľ, nenašiel nikto, kto by ma bol považoval za zaujímavého.

Potom však prišla jar, ktorá bola pre môj vývoj dôležitá. Najprv som netušil, že bude pre mňa taká výnimočná. Počul som obvyklé pípanie, bzučanie a vrčanie všetkých, čo sa po zime preberali zo spánku a mali naponáhlo. Videl som, ako sa Hemulkina súmerná zeleninová záhradka prebúdza k životu a ako je všetko, čo klíči, zošúverené od nedočkavosti. V noci spievali nové vetry. Všetko inak voňalo. Všetko voňalo zmenou. Čuchal som, vetril a nohy ma rozboleli od rastu, ale stále som nechápal, že sa všetko týka iba mňa.

V jedno veterné ráno sa ma napokon zmocnil pocit... áno, jednoducho sa ma zmocnil pocit. Vybral som sa priamo k moru, ktoré Hemulka nemala rada, a preto nám k nemu zakázala chodiť.

A tam na mňa čakal významný zážitok. Po prvý raz som videl celú svoju postavu. Lesklý ľad bol oveľa väčší ako Hemulkino zrkadlo v predsieni. Uvidel som, ako okolo mojich pekných vzpriamených uší plávajú po jarnej oblohe oblaky. Konečne som si mohol poprezerat' celý svoj ňufák a jeho pevné, dobre vyformované pokračovanie, až po labky. Jedine tie ma vlastne trochu sklamali. Bolo v nich čosi bezmocné a detinské, a to ma zmiatlo. Pomyslel som si však, že to možno časom prejde. Mojou silnou stránkou je, nepochybne, hlava. Nech robím čokoľvek, svoje okolie nenudím. Nikto si ma *nestihne* prezrieť až po labky. Očarane som hľadel na svoj obraz. Aby som ho lepšie videl, ľahol som si na bruško na ľad.

Potom som však zmizol. Všade bola len zelená temnota, ktorá sa šírila nižšie a nižšie. V cudzom svete, ktorý si pod ľadom žil svoj tajomný život, sa pohybovali záhadné tiene. Vyzerali hrozivo, ale pritom veľmi lákavo. Dostal som závrat a pomyslel som si, aké by to bolo spadnúť tam dolu! Dolu medzi tie tajomné tiene...

Bola to taká hrozná predstava, že som si ju ešte raz zopakoval: hlbšie, ešte hlbšie... Už nikdy viac!... Len stále dolu a dolu a dolu.

Nesmierne ma to rozrušilo. Postavil som sa a začal som po ľade dupať, aby som sa presvedčil, či ma udrží. Udržal. A tak som šiel ďalej, aby som zistil, či ma udrží aj tam. Neudržal.

Zrazu som sa ocitol až po uši v chladnom modrom

mori a bezmocne som mával labkami nad nebezpečnou bezodnou temnotou. Oblaky pritom celkom pokojne plávali ďalej po nebi, akoby sa nechumelilo.

Čo ak ma jeden z tých strašidelných tieňov chce zožrať? Je celkom možné, že si domov vezme jedno moje ucho a svojim deťom povie: - Jездte rýchlo, kým nevychladne! Je to pravý mumintroll! Také niečo nemávame každý deň! - Alebo ma voda vyplaví na breh s tragickým trsom morskej trávy za uhom a Hemulka sa rozplače, všetko oľutuje a všetkým známym bude rozprávať: - Ach, to vám bol ale neobyčajný mumintroll! Škoda len, že som na to neprišla skôr...

Keď som dospel až k vlastnému pohrebu, pocítil

som, ako ma niečo veľmi opatrne chňaplo za chvost. Každý majiteľ chvosta vie, ako sa o túto jedinečnú ozdobu obáva, a ako okamžite zareaguje, keď je vystavená nejakému nebezpečenstvu alebo nactiutŕhaniu. Opustil som svoje pútavé sny a začal som cieľavedome konať. Odhodlane som sa znova vyškriabal na ľad a vyliezol som na pevninu. Tam som si povedal: teraz som zažil Udalosť. Prvú Udalosť môjho života. Po tomto je celkom vylúčené, aby som naďalej zostal u Hemulky. Vezmem svoj osud do vlastných labiek!

Celý deň ma mrazilo, nikto sa ma však nespýtal prečo. To ma utvrdilo v mojom rozhodnutí. Za súmraku som svoju plachtu roztrhal na dlhé pásy a zviazal ich do povrazu. Povraz som upevnil na okenný rám. Poslušní nájdenci sa prizerali, no nepovedali nič, a to sa ma dotklo. Po večernom čaji som veľmi starostlivo napísal list na rozlúčku. Bol jednoduchý, ale dôstojný. Bolo v ňom toto:

Milá Hemulka,

cítim, že ma čakajú veľké úlohy, a muminovský život je krátky. Preto opúšťam toto miesto. Zbohom! Nesmúť, ja sa vrátim, ovenčený vavrínmi slávy!

P. S. Beriem si so sebou pohár zaváraného tekvicového pyré.

Maj sa, želá
Mumintroll,
ktorý nie je ako ostatní